

Grieg i våre hjerter?

klassisk

Espen Selvik

FOR EN TID SIDEN ble følgende idé lansert: Bergen Lufthavn Flesland burde vurdere å bytte navn til «Edvard Grieg Bergen Lufthavn». En del forståelsepære fryste av forslaget, mens andre antydte at ideen kunne ha noe for seg. Siden skjedde det ingenting. Dette er typisk norsk og ganske dumt: Våre beste merkevarer stues bort eller selges ut.

EDVARD GRIEG Museum «Trolldhaugen» er et annet eksempel. Staben som skal drive stedet etter vår verdensberømte komponist er de siste årene lagt administrativt inn under et par store kunstmuseer. Ikke noe galt med disse museene, de hører til noe av det beste i sin sjanger her til lands. Poenget er at dette grepet viser at byråkraterne og politikerne mener at Edvard Grieg og de andre komponistene som vi også er velsignet med, er for svake til å stå på egne bein. Tenk om Mozart-museet i Salzburg ble slått sammen med et kunstmuseum, eller om Beethoven-museet i Bonn ble underlagt et tekstilmuseum.

DET ER OMTRENT som om Sportsklubben Brann og Haukeland sykehus burde være én organisasjon, fordi de ligger i samme geografiske område og dessuten sliter økonomisk begge to. Denne offentlige jakten på stordriftsfordeler med ukritiske sammenslåinger har for lengst pulverisert viktige merkevarer.

HADDE GRIEG vært født i Oslo, og hadde Trolldhaugen ligget på Bygdøy, kan vi være sikker på at staten hadde vært inne med store midler for å ta vare på den daglige drift og skape en lys fremtid. Feilen sett fra Oslos side er at Grieg er bergenser, og Bergen kan ikke påregne å få mer tilførte ressurser enn for eksempel Trondheim og Stavanger. Derfor tvinges aktørene på Vestlandet til å slå sammen komponisthjem og kunstinstrumuseer.

GRIEGAKADEMIET hører også med i bildet. Denne viktige utdanningsinstitusjonen som har professorer og studenter i toppklasse, er fremdeles skvist inn i et gammelt upraktisk bygg uten rom for ekspansjon. Dels hører Griegakademiet inn under Universitetet i Bergen, dels under Høgskolen i Bergen, en organisering som ikke er egnet til å løse de virkelige problemene. Beslutningstakere med makt og vyer burde ta en tur til Helsingfors og se på Sibelius-akademiet, eller videre til Moskva for å kikke på Tsjajkovskij-konservatoriet. Her i øst finnes en generell politisk og faglig enighet om at disse institusjonene må få rom til å utvikle seg for å hevde seg blant verdens fremste læresteder innen musikk.

LA OSS GJENREISE Edvard Grieg-arven. Institusjoner som jobber med denne bør skaffe seg gode medhjelpere fra alle sjikt av samfunnet samt venner i det offentlige byråkrati og politikk som kan si at nå er det nok. Møtet bør holdes i løpet av relativt kort tid. Jeg kommer. Jeg vet om mange andre som også vil bli med. Kommer du?

ITOPPSJIKKET: Vertavo er den eneste norske strykekvartetten som opptre på alle kontinenter og som spiller i det øverste, internasjonale toppsjiktet.

PRESSEFOTO

Brennende intensitet – hemningsløs energi

cd klassisk

Vertavo
«Beethovens: Strykekvartetter op. 130 og op. 133»
Simax

1 2 3 4 5 6

Vertavo feirer 25-årsjubileum med Beethovens to siste verk for strykekvartett

«**FINSK JENTEKVARTETT**» – var NTBs overskrift på pressemeldingen om at Vertavo skulle spille på Festspillene i 1989. Da hadde kvartetten med det merkelige navnet eksistert i fem år, og det var andre gangen de fire musikerne var på Festspill-programmet.

VEL, VEL. Etter hvert skjønte man jo at Vertavo faktisk var en kvartett med norske musikere. Men så var det dette med kjønnnet da. Gjennom det meste av 1990-tallet ble Vertavo med usvikelig sikkerhet presentert i

avisene som «den norske jentekvartetten» eller «den kvinnelige kvartetten» – av journalister og anmeldere som aldri ville drømt om å kalle for eksempel Emerson-kvartetten for en «guttekvartett».

DET ER BLITT BEDRE med tiden. I dag er det visst ikke lenger en sensasjon at fire kvinner har funnet sammen for å spille kammermusikk. I dag er Vertavo simpelthen Vertavo – den eneste norske strykekvartetten som opptre på alle kontinenter og som spiller i det øverste, internasjonale toppsjiktet.

VERTAVO har 25 års jubileum i år. Det feirer de fire musikerne med konsert og med «Strykekvartettens dag» til helgen i Oslo. Og Simax feirer det med utgivelsen av denne platen der Vertavo spiller Beethovens to siste verk for strykekvartett.

UANSETT om jeg hører Vertavo på konsert eller på plate, blir jeg alltid slått av den brennende intensiteten og den hemningsløse energien i spillet deres. Også denne gangen. Mens mange andre, spesielt eldre, kvartetter dyrker den egale klangen og det sømløse samspillet, understreker Vertavo at disse verkene faktisk er skrevet for fire individuelle stemmer og at kvartettmusikk ikke er abstrakte, åndelige strukturer, men tvert imot sanselig, materielt stoff. De fire

musikerne er riktignok blitt litt mer slepne med årene. Men Beethovens op. 130 er nå en gang den siste av de såkalt gale kvartettene, og da må det bli trøkk og pasjon. Vertavo spiller de seks kontrastfulle satsene ut mot hverandre og markerer alle indre motsetninger og bruddflater med klarhet og kraft. Og spiller etterpå den enorme Grosse Fuge (op. 133), alvorlig, høytidelig, myndig – som en lang, nesten smertelig spenningsbue. En flott jubileums-gave!

PETER LARSEN

Nordisk samarbeid

cd jazz

Hans Ulrik
«Slow Procession»
Stunt Records/Musikklosen

1 2 3 4 5 6

Mellom magi og forutsigbarhet

Danske Hans Ulrik er en 44 år gammel saksofonist man ikke hører mye av her til lands. På «Slow Procession» har han med seg landsmannen Kasper Tranberg (trompet), svenske Anders Jormin (bass) og nordmennene Audun Kleive (trommer) og Eivind Aarset (gitar). Alt materialet er skrevet av bandlederen, og det er ete enkle melodier med stort rom for improvisasjon og solistisk utfylling av lydlandskapene. På spor som «Slow Procession» gjøres dette på magisk vis, med Kleives store trommegroove og Aarsets svellige gitarlandskap. Ulrik har noe unødvendig lagt på ekstra spor med fløyte og saksofoner.

Musikken befinner seg i et terreng vi kjenner godt, og hadde kanskje gjort seg enda sterkere om den fant seg nye stier å gå. Ulrik og Tranbergs soloer er inspirerte, og Jormins spiller som alltid sikkert og velplassert. Det er utsøkt fremført, og kvintetten har virkelig funnet kjemien, selv om det til tider blir noe forutsigbart og søtlatet.

STEPHAN MEIDELL

Elgitar og kirkeorgel

cd jazz

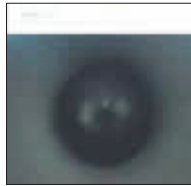
Gunnar Andreas Berg/Henning Sommerro
«Two We Go»
Bergland/Universal

1 2 3 4 5 6

Gitar overdrøyer de sakrale overtonene

Wah-wah gitar og kirkeorgel hører kanskje ut som en mystisk kombinasjon? Riktig. På platen «Two We Go» er det rocka, klangrik vrenge-gitar fra Gunnar Andreas Berg som er gjeldende melodifører, akkompagnert av Henning Sommerros varme orgelakkorder. Materialet har de skrevet selv, ispedd den vakre Beatles-klassikeren «She's leaving home». Låtene er iørefallende, men lydlandskapet fungerer ikke helt for meg. Gitaren stikker seg til tider så sterkt frem med bendinger, vrenge og overtoner at fokuset rett og slett faller bort fra melodiene, og det blir vanskelig å høre det flutte tre millioner orgel NTNU har fått seg. De vakreste øyeblikkene er for eksempel på «Beloved», når gitarakkompagnement og orgel smelter sammen og det deles på melodiføringen. Platas desiderte høydepunkt, er avslutningslåten «Aleinie», med akustisk gitar og trekkspill. Enkelt og nydelig.

STEPHAN MEIDELL

Suggererende støyreise

cd støy

Nana April Jun
«The Ontology Of Noise»
Touch

1 2 3 4 5 6

Positive post-black metall assosiasjoner

Nana April Jun er et av aliasene til billedkunstner og komponist Christofer Långren. Platen forsøker på de mørke assosiasjonene post-black metall skaper, og musikken blir kun skapt ved hjelp av digitale teknikker. Her er det snakk om fem reiser gjennom subtilt varierende støylandskaper. De små variasjonene i frekvensene gjør det hele nærmest firedimensjonalt, og det er lett å bli slukt inn i suggererende mørke landskaper, hvor tid og rom opphører. Herlig også, at Jun unnlater den evige neddempede avslutningen av sporene, og heller kutter brått av. Dette er musikk/støy/landskaper som kan oppleves av hvem som helst som ikke forventer seg hard metall. Her er det bare å ta seg tid til å lytte og gi seg hen og følge med strukturene som åpenbarer seg. Sporene varierer stort i både fokus på frekvensområder og lengde, og når bensen er tom er det bare å takke for turen.

STEPHAN MEIDELL

Stemmeskifte

cd klassisk

Marcelo Álvarez
«The Verdi Tenor»
Daniel Oren, dirigent
Orchestra Sinfonica di Milano Giuseppe Verdi
Decca

1 2 3 4 5 6

Formidabel dramatisk tenor

Han var 30 år gammel før han begynte å ta sangtimer, og 33 da han debuterte profesjonelt. Men selv om tenoren Marcelo Álvarez kom sent i gang, har han nådd mye. Nå nærmer han seg de 50, han har vært igjennom tenorenes andre stemmeskifte og er begynt å ta på seg de store, tunge rollene – slik vi hører det på denne visittkortplaten med Verdi-arien. Det er en formidabel plate, dette. Her er den dramatiske tenoren vi drømte om, en sanger som kan fylle plassen etter Plácido Domingo. En mørk, fyldig, maskulin stemme med tyngde og bærekraft i hele registret. Og en sanger som tør ta sjanser. Álvarez kaster seg ut i de store, dramatiske ariene uten forbehold, uten den forsiktede kalkulasjonen som ofte preget Domingo. Så får vi se hvordan det går videre frem. Plateselskapene har ikke behandlet Álvarez godt. Etter en karriere på 15 år har han bare et par arie-plater å vise til.

PETER LARSEN

Ensemble på god vei

cd jazz

Mathilde Grooss Viddal/Friensemblet
«Come Closer»
Giraffa/Musikklosen

1 2 3 4 5 6

Et godt ensemble, som sliter litt med helhetsinntrykket. Det fyres for full maskin når Friensemblet setter i gang sine frijazzete eskapader på «Come Closer», spilt inn live på Belleville i 2007. Et melankolsk tema med en rødgjødende saksofonosolo går over i et sprettet repetativt riff, hvorpå saksofonen bryter opp solospillet, og rifet sakte, men sikkert dør ut i en kakofonisk felles-impro. Platen består av mange flotte solistiske øyeblikk, og fine tema. Ensemblets tilnærming faller i smak, med en god kombinasjon av fritt improviserte strekk og ferdigkisset materiale. Det som ikke fungerer helt, er den elektroniske/akustiske sammensmeltningen. Bruken av elektronikk, og elektroniske instrumenter (som for eksempel elbass), skaper i dette tilfellet et lydbylde på to forskjellige plan. På tittelsporet lykkes Friensemblet best med å kombinere lydbylde. Større fokus på å forene disse, ville gitt et langt bedre helhetsinntrykk.

STEPHAN MEIDELL

Tamt

cd jazz

Olga Konkova, klaver
«Improvisational: Four»
Caprice Records

1 2 3 4 5 6

Lounge-klaver for jazzinteresserte

Svenske Caprice Records har laget sine egne dogmeregler: De spiller inn soloplater med ulike pianister i en konsertsal i Stockholm. Om natten. Musikken er improvisert, det er ingen sjangerkrav, men pianistene får først vite hva som er temaat rett før opptakene begynner. Den fjerde som forsøker seg på disse betingelsene, er russisk-norske Olga Konkova. Oppdraget hennes? Å improvisere over Joni Mitchell-låter. Den siste uken har jeg lyttet til resultatet. Like og igjen. Jeg vil så gjerne ligge denne platen – Caprice-reglene er jo spennende, Mitchell skriver gode låter og Konkova er en sympatisk, fantasifull pianist. Likevel mister jeg konsentrasjonen. Hver gang. Jeg glemmer simpelthen å høre etter. For det er ikke noe på denne platen som trenger seg på, ikke noe som blir hengende i øret, ikke noe jeg ikke har hørt spilt med større intensitet av Keith Jarrett og mange andre. Bare elskverdig, høflig, tam klaverimprovisasjon. Lounge-klaver for jazzinteresserte.

PETER LARSEN

Nittitallsjazz

cd jazz

Glesnes/Ytreberg Quartet
«People and places»
Turn Left

1 2 3 4 5 6

Randy Brecker gjester kvartett med litt for lite overskudd

Nordlandskvartetten, ledet av Fred Glesnes (saksofon) og Jørgen Ytreberg (bass) ser ut som en tidlig nittitallsproduksjon, hva omslaget angår. Og tar man en nærmere lytt på platen, er det nøyaktig det det høres ut som. En form for moderne jazz, med fender rhodes (Eivind Valnes), stødige groover (Roger Johansen) og relativt enkle melodier. Med på noen spor er også fusjonгурuene Randy Brecker. Og det er også han som leverer de sterkeste soloprestasjonene, selv om det går relativt energiløst for seg. Musikken mangler overskudd og nerve, og når elbass benyttes, er miksen svak – og det halter litt i rytmeavdelingen. De beste øyeblikkene på platen, er balladene – her puster kvartetten fint, og finner større ro. Personlig liker jeg lydbylde desidert best med kontrabass, og når de får lekt seg litt med rytmer, som på «Movin' Right Along» og «Club Oasis».

STEPHAN MEIDELL

Fiolinist med substans

cd klassisk

Sveinung Lillebjørka
«The Lady of Shalott»
Euridice

1 2 3 4 5 6

Musiker med stort strøk-repertoar

Sveinung Lillebjørka har allerede i mange år gjort seg bemerket som fiolinist og konsertmester i ulike sammenhenger: Trondheim Symfoniorkester, Bodø Sinfonietta og BIT 20 Ensemble, for å nevne noe. Det er imidlertid første gang han utgir en ren soloplate. Det som er den store forsen med Sveinung Lillebjørka, synes jeg er hans store klanglige repertoar og ikke minst variasjonen med buestrøkene. Fra det vare og søkende til det rå og djerve. Slik sett blir resultatet med ren solo fiolinmusikk ganske tiltalende, selv om intonasjonen ikke alltid er helt optimal i de krevende standardverkene av Bach og Paganini. Aller best likte jeg Astor Piazzollas «Etyde nr. 4» og Bent Sørensens «The Lady of Shalott» hvor Sveinung Lillebjørka gir en personlig og særegen tolkning av musikk med ganske dype emosjoner. Her kommer Lillebjørka aller best til sin rett som den reflekterende og søkende musiker han er.

ESPEN SELVIK

Organist og komponist

cd klassisk

Liv-Benedicte Bjørneboe
«Aria»
Euridice

1 2 3 4 5 6

Ujevne plate med gode intensjoner

Liv-Benedicte Bjørneboe er en norsk organist og komponist med en allsidig fartstid bak seg, og med utgivelsen «Aria» presenteres både orgelverk og kammermusikk ispedd sang. Det er åpenbart at Bjørneboe er en ærlig og reflekterende musiker og toneskaper som avgjort lykkes best i orgelverkene sine. Her er komposisjonene fylt med emosjoner og stringens av en kompetent formidler. Orgelbruset har sin virkning, og Bjørneboe legger opp til en interessant dramaturgi underveis. Platens øvrige titler med vekslende besetninger med basis i fiolin, cello, trompet, obo, klaver og sang blir vesentlig mer ujevne opplevelser. Det musikalske materialet er her omstendelig, tidvis også litt tynt, og som lytter får jeg dermed ikke noe stort kick av det hele. Liv-Benedicte Bjørneboe skal imidlertid ha honnør for at hun innimellom skaper noen gode og ærlige øyeblikk.

ESPEN SELVIK

Dynamisk

cd jazz

Jamie Cullum
«The Pursuit»
Universal

1 2 3 4 5 6

Energisk og kreativt i et jazzorientert poplandskap

Lille Jamie fra England tilnærmer seg poppen med en jazzmusikkers ballast, og 30-åringen har gitt verden et spenstig, iderikt og til tider musikalsk spennende nytt album. Stilmessig spriker det i mange retninger, fra åpningssporet med klassikeren «Just one of those things» med Count Basies swingende orkester – til hans poporienterte versjon av Rihanna-slageren «Don't stop the music». Jamie Cullum er en sjarmende vokalist og en djevel på pianoet – og noe så storveis som en spenstig komponist. Her er ni Cullum-originaler, og flere av låtene hans er morsom lytting. Jazzatmosfæren svinger fra det elegante til energisk, kreativ ungdommelig dynamikk – og vil nok gi mange lyttere utfordringer. «The Pursuit» er et album som åpenbarer nye fascinerende nisjer ved hver avhøring. Bare hør på Jamies versjon av den gamle, flutte balladen «If I rules the world!» Ellers hans egen, fikse «Wheels».

JAN ARILD LARSEN